

Nationaal Comité
advies dierproevenbeleid

Jaarverslag 2023: stimuleren, inspireren, waarderen

Voor proefdieren van nu en innovaties van morgen

Nationaal Comité advies
dierproevenbeleid

Het NCad en haar werkwijze

Het Nationaal Comité advies dierproevenbeleid (NCad) is een onafhankelijk adviesorgaan dat het welzijn van proefdieren beschermt. Dit doet het comité door gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen, innovatie en kennisontwikkeling te stimuleren en stakeholders aan elkaar te verbinden.

Het NCad stelt naast adviezen ook zienswijzen en Codes of Practices op. Verder organiseert het NCad bijeenkomsten, workshops, geeft presentaties en gaat in overleg met haar stakeholders. Hiermee realiseert het NCad zichtbare verbeteringen voor het Vervangen, Verminderen en Verfijnen (3V's) van dierproeven en proefdiervrije innovatie.

Leden NCad

Roger Adan, Coenraad Hendriksen, Wim de Leeuw, Henk Smid (voorzitter), Jan-Bas Prins, Reineke Hamelers, Katja ten Cate

Omslagfoto

Istock

Jaarverslag 2023: stimuleren, inspireren, waarderen

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van het Nationale Comité advies dierproevenbeleid. Met gepaste trots laten we onze activiteiten van het afgelopen jaar de revue passeren, op schrift en in een animatie. We proberen wat nieuws. Want ook daar staat het NCad voor vernieuwing: naar een nieuwe manier van denken. In de wetenschap en in regelgeving. We zetten met kracht de ingeslagen weg van transitie naar proefdiervrije innovaties voort. Ondertussen adviseren wij over het verbeteren van de zorg en de omstandigheden waarin proefdieren worden ingezet.

In 2023 zijn we gestart met de evaluatie van ons transitieadvies uit 2016. Deze evaluatie levert belangrijke bouwstenen op voor een herijkt transitieadvies voor het nieuwe kabinet. Wat gaat er goed, wat moet er beter. Er zijn nog de nodige stappen te zetten en gaandeweg leren wij. Als Comité, als wetenschappers en als burgers. Nieuwe innovatieve methodes voor onderzoek, zoals gepresenteerd op ons congres in december 2023, zullen vaste voet aan de grond gaan krijgen. Allemaal bedoeld om het gebruik van proefdieren op verantwoorde wijze tot een minimum te beperken of het liefste helemaal uit te bannen. Daar spant het NCad zich ook in Europa voor in.

NCad-werk vergt een lange adem met een duidelijk perspectief, met ambitie en realiteitszin in een goede balans. Dat hebben we en zullen we versterken in het komende jaar. Nu kijken we terug op al die activiteiten, adviezen en streefbeeldens die in 2023 het licht hebben gezien.

Ik wens u veel kijk- en leesplezier toe.

Henk Smid, voorzitter

Nieuwe gezichten

Dit jaar werd het NCad uitgebreid met ethicus Katja ten Cate. Zij benadert de problematiek omtrent het gebruik van proefdieren in de wetenschappelijk veld vanuit een ethische invalshoek. Ook de staf is met twee nieuwe expert aangevuld; Shalenie den Braver en Sven Akkerman.

Daarnaast heeft het NCad een nieuwe algemeen secretaris. Michiel van Butselaar heeft het stokje overgenomen van Ferry Braunstahl.

De activiteiten van het NCad in 2023

Menselijk weefsel

Het NCad heeft een advies uitgebracht over menselijk weefsel omdat het belang hiervan voor onderzoek en onderwijs groot is en de translationele waarde van het onderzoek kan verbeteren. Het gebruik van menselijk weefsel kan ook bijdragen aan een verdere vervanging en validatie van dierproeven. Daarom heeft het NCad de volgende vragen gesteld:

In hoeverre is menselijk weefsel beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijs?

En hoe kunnen de beschikbaarheid en het gebruik worden gestimuleerd en vereenvoudigd, zodat het dierproeven kan vervangen of complementair aan proefdieren gebruikt kan worden?

Het advies is gericht op het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en bevat ook aanbevelingen en suggesties die relevant zijn voor het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). In haar reactie laat het ministerie VWS weten dat daar waar dat nog niet was gedaan deze adviezen zijn geïmplementeerd.

Prioriteren

In 2023 heeft het NCad een zienswijze uitgebracht over een Afwegingskader voor het Prioriteren van Dierproeven voor Vervanging. Deze zienswijze geeft experts handvatten om proefdiervrije modellen te ontwikkelen waarbij wordt aangegeven

welke criteria geschikt zijn om een prioritering te maken voor het vervangen van dierproeven. Het uiteindelijke doel is om deze alternatieven in te bedden in het wetenschappelijk veld als nieuwe “gouden standaard”. Dat gaat niet vanzelf en er is veel tijd, energie voor nodig om hierin stappen te kunnen zetten. Het is ook van belang dat er voldoende financiële ondersteuning is zodat alternatieve onderzoeksmethodes helemaal doorontwikkeld kunnen worden..

Kennis delen

In 2023 heeft het NCad deelgenomen aan een ronde tafel gesprek in de Tweede Kamer.

Een rondetafelgesprek wordt gebruikt door de leden van de Tweede Kamer om over een specifiek onderwerp van gedachten te wisselen met organisaties en/of personen die experts zijn op dat terrein.

Bij dit ronde tafel gesprek heeft het NCad een realistisch beeld geschetst dat een flinke wetenschappelijke inspanning essentieel is om de transitie naar dierproefvrije wetenschap succesvol te maken. En daarvoor is, net als bij de andere maatschappelijke transities, een zeer grote financiële investering voor nodig.

Bij een bijeenkomst in Utrecht georganiseerd door Tweede Kamerlid Wassenberg en TPI Utrecht heeft het NCad ook een bijdrage geleverd. De minister van LNV Adema en Tweede Kamer lid Wassenberg werden voorgelicht over de stand van zaken op het gebied van de transitie naar proefdiervrije innovatie.

Naast kennisdelen op het gebied van proefdiervrije wetenschap investeert het NCad steeds in het verbeteren van het welzijn van proefdieren omdat zij in het kwalitatief hoogstaand wetenschappelijk onderzoekssysteem nog altijd een belangrijke rol spelen.

Streefbeelden

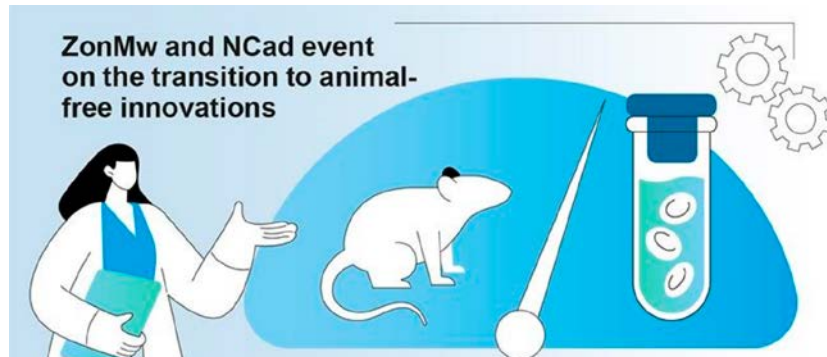
Streefbeelden zijn doelen waar een vakgebied naar toe wil zonder dierproeven te gebruiken. Wetenschapsvelden kunnen een eigen streefbeeld ontwikkelen en het NCad stimuleert het veld om te bewegen en probeert experts te inspireren om op andere wijze naar vraagstukken te kijken. Ieders inbreng is daarbij waardevol en wordt ten eerste gewaardeerd. Er is daarvoor moed en doorzettingsvermogen nodig

om in je vakgebied buiten de gebaande paden naar oplossingen te zoeken. Het NCad is erg blij dat er dit jaar maar liefst twee streefbeelden zijn ontwikkeld.; in de eerste helft van 2023 werd het streefbeeld cardiovasculair onderzoek afgerond en eind 2023 het streefbeeld voor Immunologie.

Zesde Harry Blom Beraad over ernstig ongerief

Voor de zesde keer heeft het NCad in de zomer van 2023 samen met het IvD-Platform een Harry Blom Beraad georganiseerd. Deze keer was het onderwerp: ernstig ongerief en hoe je dit kunt voorkomen door verfijning. De bijeenkomst vond plaats in de Winkel van Sinkel in Utrecht en was ook via een live stream volgen. Er waren zo'n 80 deelnemers fysiek aanwezig en nog eens 80 die de bijeenkomst via de live stream hebben gevolgd. Ook in 2024 zal het NCad samen met het IvD Platform een Harry Blom Beraad organiseren.

Een gezamenlijk symposium met ZonMw

In december heeft het NCad samen met ZonMw een symposium georganiseerd met als titel: 'Transitie naar proefdiervrije innovaties: ambitie versus realisme'. Het symposium vond plaats in Utrecht op een prachtige locatie bij Villa Jongerius. Prof. Dr. Arfam Ikram, voorzitter van ZonMw, opende het symposium. ZonMw en het NCad hebben voor de eerste keer hun krachten gebundeld in de ambitie om door optimaal biomedisch onderzoek de gezondheid van de mens te verbeteren waarbij de inzet van proefdieren een belangrijk gespreksonderwerp is. Na een plenaire lezing

konden de deelnemers kiezen uit acht workshops en tijdens de afsluiting van de middag werd de Willy van Heume prijs uitgereikt aan Sue Gibbs. Daarna werd nog uitgebreid nagepraat onder het genot van een hapje en een drankje. Het was een geslaagde middag die zeker voor herhaling vatbaar is.

Wat heeft het NCad nog meer gedaan in 2023

Naast de streefbeelden, bijeenkomsten, de zienswijze en adviezen heeft het NCad nog meer gedaan in 2023. In samenwerking met een expertgroep is een Code of Practice over perioperatieve zorg gepubliceerd. Ook zijn er bijeenkomsten georganiseerd waarbij trainers van FELASA andere experts opleidden tot trainer om zo harmonisatie van ongeriefbeoordelingen te bewerkstelligen. Dit jaar is een start gemaakt met de evaluatie van het transitieadvies uit 2016 en op Europees gebied heeft het NCad geanalyseerd of het ECVAM rapport nog aanpassingen nodig heeft. Verder heeft het NCad meegewerkt aan de organisatie van een symposium over ernstig ongerief dat in Leiden plaatsvond.

Het NCad kijkt met trots terug op de behaalde resultaten. Het was een jaar dat in het teken stond van stimuleren, inspireren en waarderen.

Contactgegevens

Nationaal Comité advies dierproevenbeleid
Postbus 93118 | 2595 AL Den Haag
Mail: ncad@rvo.nl | website: ncadierproevenbeleid.nl

April 2024